

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 726. Usque Ad Annum 813

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1760

VD18 90117859

§.48. Collatio cum Papa ob vocem Filioque.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66091](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66091)

Sæculum IX. A. C. 809. thema dicit utpote a S. Sophronio jam diu damnatis, & generatim Hæreticis omnibus. Accusationis hujus fundamentum forte fuerit, quod haberet inter ceteros amicum, nomine Barfanuphum.

Eadem occasione Theodorus Epistolam dedit ad Basilium Abbatem Romæ existentem, cujus consilio Papa utebatur, & rogavit, ut bonam causam suo fulciat patrocinio.

§. XLVIII.

Collatio cum Papa ob vocem Filioque.

Egin. an. 809
Acto. Chro. **E**odem anno octingentesimo nono Carolus Imperator Aquisgrani Concilium celebravit, in quo actum est de Quæstione, an Spiritus Sanctus a Filio etiam sicut a Patre procedat, quæ primo Jerosolymæ a Monacho, Joannenomine, mota fuerat. Hujus ergo quæstionis definiendæ causâ Imperator Romam misit Bernardum seu Bernarium Episcopum Wormatiensem, & Adelardum Abbatem Corbejensem deferentes Epistolam a Smaragdo Abbate S. Michaelis, hodie *Mibel*, in Diocesi Viridunensi compositam, in qua collegerat Textus Scripturæ & Patrum ad demonstrandum, S. Spiritum æque a Filio ac a Patre procedere. Patres Ecclesiæ, quos citat, sunt sequentes: Sanctus Gregorius Papa, S. Cyrillus, S. Am-

to. 7. Conc.
p. 1199.

S. Ambrosius, S. Hieronymus, & S. Augustinus. Sæculum IX.
A. C. 809.

Ubi Legati Romam pervenerunt, to. 7. Conc.
p. 1194.
Smaragdi Dissertationem Pontifici præ-

legerunt, qui auditis per ordinem omnibus Patrum Testimoniis ait: *Ita sentio, ita teneo ex Auctoritate Patrum & Scripturæ.* Legati dixerunt: *Cum cognoscatis, ita credendum esse, numquid non id nescientes docendi sunt, & scientes in hac Doctrina confirmandi?* Dixit

Papa: *Ita est.* Tum Legati quæsi-
erunt: *An aliquis hanc veritatem non credens salvus esse poterit?* Respondit Papa: *Qui capere eam potuerit & credere noluerit, non salvabitur. Sunt enim Mystera, quale etiam istud, ad cuius cognitionem pertingere multi valent, multi vero vel ætatis defectu vel acie intellectus destituti intelligere non possunt.* Legati; *si ergo ita est, id licet docere, & ex consequenti cantare, quod non credere non licet.* Papa: *Licet illud cantare, sed non ibi inserere, ubi prohibitum est.*

Legati responderunt: *Capimus, cur dicatis, non esse licitum Symbolo aliquid addere, quia illi qui condiderunt, istud (nempe vocem, Filioque) non addiderunt. Et Synodi Universales sequentes, Calcedonensis & Quinta prohibuerunt, ne quidquam insereretur. Si autem ipsi inse-*
ruissent,

Sæculum IX. *ruissent, an non liceret illud cantare? Res-*
A. C. 810. *spondit Papa: Liceret utique. Legati:*

Numquid non bene iidem tunc Auctores fecissent, si futuris Sæculis Mysterium maximi momenti quatuor addendo Syllabas aperuissent? Papa: Non audeo dicere, quod male fecissent, sed nec dicere audeo, ipsos istud nobis minus intellexisse. Imo prohibuerunt, ne cur istud omisissent, perquireremus. Videte, quam
 De voce, Fi- *alte de vobismetipsis sentiatis. Nam*
 lioque. *ego quidem me illis non modo non prafero, sed absit, ut coequare præsumam.*
Legati: Absit etiam, Pater, ut superbe sapiamus, sed tantum pro temporis huius adjunctis cupimus prodesse fratribus nostris. Hinc cum sciamus quosdam Symbolum ita cantare, & hac via multos de hoc Mysterio fuisse edoctos, credimus expedire magis ut cantetur, quam aliquos in sua ignorantia relinqui. Si enim sciret Paternitas tua, quot sint hodie millia hominum id scientium, forte in nostram concederes sententiam. Papa: Verum, quæso! an putatis, omnia ea quæ necessario oportet credere, ut quis Catholicus sit, etiam necessario, nisi prius in eo contineantur, Symbolo inferenda esse? Legati: Non putamus, quia non æque omnia necessaria sunt. Papa: Et si non omnia, certe aliqua sunt his similia, quæ nisi a capientibus credantur, Catholi-
 ci

Sæculum IX. *docendi modo aberret, cui re semper subest*
A. C. 810. *præsumptio; Patres enim dum aliquid*
Symbolo addere prohibuerunt, non decre-
verunt, ut benevolus possit, malevolus
non possit, sed ut nullus.

Legati reposuerunt: Numquid non
a te ipso data est licentia cantandi Sym-
bolum in Ecclesia? Numquid a nobis hic
usus processit? Papa: Ego licentiam de-
di cantandi, non autem cantando quib-
quam addendi, & quamdiu Symbolum
cantastis, quale in Romana Ecclesia re-
citatur, siluimus. Quod vero asseritis,
ideo vos ita cantare, quoniam alios in
quibusdam partibus vobis priores audi-
stis cantasse, quid ad nos? Hic Sermo est
de Hispania, ubi ex Decreto tertii Con-
cilii Toletani Symbolum cum additione,
Filioque, refertur. Papa iterum: Nos
Symbolum non cantamus sed legimus, &
nihil addere præsumimus. Locis deinde
temporibusque opportunis quæ in eo non
continentur docemus. Legati: Ergo vis,
ut primo illud vocabulum, de quo agitur,
e Symbolo tollatur, & tunc demum permit-
tis, ut cantetur & doceatur. Papa:
Ita procul dubio decernimus, atque ut &
vos assentiatis suademus. Legati: Ergo,
bonum est cantare Symbolum, si id quod
vis tollatur. Papa: Bonum sane; quod
tamen non imperando sed permittendo di-
cimus.

c. 2.

Sup. Lib.
XXXIV.

§. 56.

to. 5. Conc. p.
1000.Collatio
cum Leon. III.

cimus. Legati: *Verum, cum fatearis, bonum esse cantare Symbolum, si hoc vocabulum auferatur, numquid omnes credent, hoc vocabulum contra Fidem pugnare? Quid das nobis consilii, ne id alicujus exitio fiat?* Papa: *Si priusquam ita cantaretur interrogatus fuisset, ne infereretur utique respondiissem. Nunc autem menti occurrit, quod non afirmando, sed vobiscum deliberando dico, ut paulatim in palatio, quia in nostra Ecclesia non cantatur, cantandi consuetudo intermittatur. Ita quod sine Auctoritate in-
 vectum est, si vos dimittatis, ab omnibus dimittetur. Optimum forte remedium illud sine Fidei detrimento tollendi.*

Talis fuit Collatio Leonis Papæ cum Legatis Caroli Imperatoris, quam Smaragdus Abbas præsens collegit. Dicit vero, se non propria verba retulisse sed sensum, quantum memoria retinere potuisset. Non legimus, aliquem hujus Collationis fuisse effectum. Pars utraque suam retinuit consuetudinem, nam in Francia Symbolum cum voce *Filio-*
que cantarunt ut prius, & Romæ ab hoc cantu abstinuerunt. Sed Papa antiquitatis Custos duas tabulas argenteas centum ferme librarum dextra lavaque in Sepulchri ingressu affigi curavit, quarum altera Symbolum exhibebat latine scriptum

Sæculum IX.
 A. C. 810.

*Anast. to. 7.
 Conc. p. 109
 I. Sentent.
 distinct. II.
 n. 6.*

Sæculum IX. ptum, altera græce exaratum. (*) Ex
 A. C. 810. turbis Græcorum propter hanc vocem
 sequenti tempore exortis apparebit, hæc
 in causa Leonem Papam sapientissime
 pronunciaſſe.

§. XLIX.

Smaragdus & Adalardus.

Mabil. to. 2. Smaragdus Abbas vir pietate & relictis
Annal. p. 383 posteritati ingenii ſui monumentis
& 417. clarus in ſuo Monasterio, in quo Schola
 erat celeberrima, docuit, & composuit
 Tractatum Grammaticæ, ſeu Commen-
 tarium in Donatum in libros quatuor-
 decim diſiſum, ubi omnia exempla ex
 S. Scriptura exprompſerat, quia multi
 hoc ſtudium ideo averſabantur, quod non
 niſi nomina Gentilium, & exempla ab
 ipsis accepta viderent. Hoc opus typis
 non eſt editum. Composuit præcepta
 Principi informando apta, quod opus
 viam Regiam dixit, ſive hunc laborem
 ipſi Carolo, priuſquam Cæſarea Digni-
 tate fulgeret, ſive Ludovico ejuſ filio
 tunc Regi Aquitaniæ impendit. Scri-
 pſit Sermones excerptos ex Patribus in
 Epistoſas & Evangelia totiuſ anni, item
 Diadema Monachorum, ſeu documenta
 pro Monachis in compendium collata,
 &

to. 5. Spicil.
init.

(*) Omiſſa voce, *Filioque.*